

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук, доцента

Кужди Тетяни Іванівни

на дисертаційну роботу Лісовича Тараса Юрійовича

**“Планування організаційних змін на машинобудівних підприємствах”,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)**

Актуальність теми дисертаційного дослідження та її зв'язок з напрямками науково-дослідних робіт

Тривалі трансформаційні перетворення вітчизняної економіки, політична ситуація, яка склалась в країні, інтеграція України в європейський союз, процеси глобалізації, стрімкий розвиток науково-технічного прогресу, а також посилення конкурентної боротьби на міжнародній арені зумовили те, що велика частина вітчизняних підприємств опинилась у кризовому стані, демонструючи значне відставання порівняно з підприємствами розвинутих країн. Сучасні неоднозначні та складні умови функціонування, які характеризуються динамічністю, невизначеністю та недостатньою прогнозованістю результатів організаційних змін, ускладнюють процес розвитку вітчизняних машинобудівних підприємств та вимагають від останніх такої ключової компетенції, як здатність ефективно та швидко реагувати на зміни.

Одним з напрямів вирішення цієї ситуації є удосконалення процесів прийняття управлінських рішень, методів планування та впровадження організаційних змін, які здатні забезпечити ефективне функціонування підприємства та його стабільний розвиток в перспективі. Використання ефективних інструментів управління організаційними змінами дасть можливість не лише підвищити адаптивність підприємства до зовнішнього середовища, але й успішно розвивати його внутрішнє середовище.

Процес модернізації системи управління у розвинутих країнах відбувається досить динамічно та спрямований на формування можливостей

для швидкої адаптації підприємства до умов середовища, в якому воно функціонує. Позитивним і прогресивним є намагання українських підприємств використовувати досвід іноземних організацій, але недостатній рівень розроблених концептуальних, теоретико-методологічних та методико-прикладних засад щодо планування та впровадження організаційних змін на машинобудівних підприємствах не дозволяє втілювати їх в повному обсязі.

Зважаючи на вищезазначене, тему дисертаційної роботи Лісовича Тараса Юрійовича слід вважати актуальною та науково обґрунтованою.

На актуальність теми даного дисертаційного дослідження вказує його зв'язок із пріоритетними напрямками дослідження кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету "Львівська політехніка", а саме: "Проблеми менеджменту та міжнародної економічної діяльності" (номер державної реєстрації №0108U004264) (акт впровадження від 15.05.2017 р.) та "Формування системи управління діяльністю організацій на засадах врахування інтересів стейкхолдерів" (номер державної реєстрації №0115U006724) (акт впровадження від 15.05.2017 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність

Детальне вивчення тексту представленої дисертації та автореферату, наведених статистичних даних та розрахунків свідчить про обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, викладених у дисертаційній роботі.

Автором проведено детальний аналіз за темою дисертації. Використання різноманітних методів дослідження таких як: порівняння, систематизація та узагальнення для визначення сутності організаційних змін, виокремлення класифікаційних ознак організаційних змін та особливостей планування організаційних змін (п. 1.1, п.1.2, п. 1.3), методу експертних оцінок для планування організаційних змін та оцінювання ефективності впровадження організаційних змін на машинобудівних підприємствах (п. 2.1, п. 3.3), економіко-математичних методів для оцінювання результатів впровадження

організаційних змін на підприємствах (п. 2.2), системного підходу та прийомів графічного і табличного відображення у стратегічному і тактичному плануванні організаційних змін (п. 3.1, п. 3.2) доводять обґрунтованість наукового дослідження та наведених результатів.

Мета дисертаційної роботи відповідає обраній темі дослідження. Об'єкт та предмет вибрані вірно. Поставлені завдання логічні та послідовні, а їх кількість достатня для розкриття обраної теми дисертаційного дослідження.

Автором проведено ґрунтовний аналіз наукових робіт вітчизняних та зарубіжних вчених, які працювали над даною проблематикою. За результатами проведеного дослідження автору вдалось аргументувати та переконливо довести вірність ідеї, суть якої полягає у необхідності якісного планування організаційних змін на машинобудівних підприємствах.

В дисертаційній роботі запропоновано визначення “організаційних змін” (с. 26) та “управління процесом здійснення організаційних змін” (с. 41), а фактори впливу на проведення організаційних змін згруповані за чотирма ознаками: вагомістю впливу, тривалістю реагування, масштабом майбутніх змін та об'єктом змін (с. 46-47).

В результаті дослідження наукової літератури сформовано структуровану класифікацію організаційних змін на машинобудівних підприємствах, яка складається з вісімнадцяти ключових ознак (с. 58-60). Виявлено та охарактеризовано особливості планування організаційних змін на вітчизняних підприємствах (с. 66-70) з урахуванням таких етапів як: всебічна діагностика стану організації та аналізування процесу прийняття рішень, визначення опору переминам та планування конкретних напрямків щодо подолання цього опору, формування плану впровадження організаційних змін та розроблення заходів щодо його реалізації, адаптація до проведених змін.

Проведений автором ґрунтовний аналіз методів планування організаційних змін, за результатами якого сформовано висновок, що усі методи можна поділити на дві групи, а саме: експертні (дають змогу формувати бачення майбутнього стану) та методи на основі математичних розрахунків (дозволять прогнозувати діяльність підприємства в короткостроковому періоді)

(с. 77-92). Варто зазначити те, що друга група методів дозволяє конкретизувати першу. Здійснено глибокий аналіз виробничо-господарської діяльності одних з найбільших машинобудівних підприємств України (с. 96-115). На основі аналізу виокремлено основні проблеми, що виникають в процесі планування організаційних змін та оцінюванні їхньої результатів (с. 117-122).

Автором удосконалено метод стратегічного планування організаційних змін. Особливість методу полягає у тому, що за допомогою використання математичних інструментів, а саме кластерного аналізу, можна сформулювати стратегію розвитку підприємства. Така стратегія повинна ґрунтуватись на прагненні керівників підприємства досягти фінансової спроможності впроваджувати зміни, а також розроблення системи заходів для забезпечення фінансової незалежності організації від зовнішніх джерел фінансування (с. 127-137). Запропоновано геометричну інтерпретацію результатів оцінювання організаційних змін на машинобудівних підприємствах, яка дозволить детально вивчати особливості здійснених змін та формувати відповідні чіткі висновки щодо ефективності їх впровадження (с. 156-170).

Дисертація написана науковим стилем, виклад матеріалів досліджень, наукових положень та висновків забезпечує легкість і доступність їх сприйняття. В роботі максимально обмежено використання складнопідрядних конструкцій, які могли б вплинути на однозначне трактування позиції автора. Робота виконана в логічній послідовності, характеризується точністю викладу фактів і однозначністю.

Основні наукові результати дисертації

Найбільш цінними науковими результатами, одержаними здобувачем у дисертаційній роботі є:

– удосконалення процесу здійснення організаційних змін. Запропонований процес дає змогу вибору стилю керівництва для прийняття управлінського рішення щодо усунення виявлених недоліків, які виникають під час впровадження змін у виробничо-господарську та іншу діяльність підприємства (с. 41-44 дисертації, с. 5-6 автореферату);

– розвиток класифікації організаційних змін машинобудівних підприємств за приналежністю до стадій життєвого циклу продукції. Суть даної класифікації полягає у врахуванні особливостей різних типів організаційних змін та їхнього впровадження на кожній з п'яти стадій – зародження, зростання, сповільнене зростання, насичення та спад (с. 61-66 дисертації, с. 4-5 автореферату);

– розвиток методичних рекомендації стосовно формування майбутнього бачення організаційних змін. Запропоновано інструменти математичного аналізу та експертні методи, за допомогою яких можна планувати організаційний розвиток підприємства (с. 95-98 дисертації, с. 7 автореферату);

– удосконалення стратегічного планування організаційних змін, яке включає інструменти математичного аналізу для дослідження фінансової залежності підприємства від зовнішніх джерел та можливостей здійснювати організаційні зміни (с. 133-138 дисертації, с. 10-12 автореферату);

– розроблення методу геометричної інтерпретації оцінювання результатів економічної ефективності впроваджених організаційних змін. Суть даного методу полягає у комплексній оцінці результатів здійснених підприємством організаційних змін та формування висновків щодо їх ефективності (с. 164-169 дисертації, с. 13-15 автореферату).

Отже, отримані наукові результати і запропоновані методичні підходи та моделі мають теоретичне та науково-прикладне значення, що дає можливість їхнього використання в науці та на практиці.

Значущість результатів дослідження для науки і практики

Отримані, сформовані та обґрунтовані у дисертаційній роботі результати, висновки та рекомендації сприяють вирішенню актуального завдання, яке полягає у розробленні теоретико-методологічних засад та практичних рекомендацій щодо планування та ефективного впровадження організаційних змін на машинобудівних підприємствах.

Вказані авторські розробки знайшли практичне застосування у діяльності машинобудівного підприємства ПрАТ “Львівський локомотиворемонтний

завод” (довідка №122 від 15.03.2017 р.) та машинобудівному підрозділі СВБМР УБМР “Укргазспецбудмонтаж” (довідка № 53 від 10.05.2017 р.), що засвідчує їх практичний характер.

Варто зазначити те, що окремі положення та результати дисертаційного дослідження впроваджені у навчальний процес Національного університету “Львівська політехніка”, зокрема використовуються при викладанні дисципліни “Міжнародна економіка” (довідка №67-01-999 від 07.06.2017 р.).

Повнота відображення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих автором дисертації працях

Положення дисертаційної роботи, наукові та практичні результати розкриті повністю. Обсяг друкованих праць та їх кількість відповідає вимогам щодо публікацій основного змісту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Наведені публікації містять основний зміст дисертації й одержані автором наукові результати. Автором опубліковано 12 наукових праць, з яких 7 статей у наукових фахових виданнях України (із них 2 статті у виданнях, які включені до наукометричних баз даних), 1 стаття у науковому періодичному виданні іноземної держави, 4 тези доповідей науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій 5,2 друкованих аркушів, з них особисто автору належить 4,5 друкованих аркушів.

Автореферат дисертації за змістом і структурою відображає основні положення й результати дисертаційної роботи.

Ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації

Головні положення дисертаційної роботи достатньо повно висвітлені у авторефераті, зміст якого дозволяє зрозуміти основні ідеї виконаного дослідження. Зміст автореферату ідентичний з основними положеннями дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Позитивно оцінюючи результати дисертаційної роботи в цілому та не

заперечуючи важливість та оригінальність дисертаційного дослідження, доцільно зупинитись на певних дискусійних моментах:

1. У дисертаційній роботі автор не завжди деталізовано здійснює обґрунтування критеріїв (суттєвих ознак), які використовуються для групування факторів, що впливають на здійснення організаційних змін. Для підвищення обґрунтованості класифікації цих факторів доцільно навести аргументи щодо вибору зазначених критеріїв (с. 46-47).

2. При удосконаленні стратегічного планування, автор виділяє дві головні ознаки, а саме фінансова спроможність підприємства здійснювати зміни та його залежність від зовнішніх джерел фінансування (с. 131-133). Проте, доцільно було б доповнити цей перелік ще однією ознакою “інвестиційна привабливість підприємства” та враховувати, як виросте показник капіталізації підприємства в результаті здійснених змін.

3. У підрозділі 3.3 на с. 161-163 проаналізовано показники діяльності досліджуваного підприємства за 2007-2011 рр. Автору слід би було доповнити аналіз аналогічними статистичними даними за 2012-2016 рр.

4. У підрозділі 3.1 на с. 137-142 наведені результати кластерного аналізу. Крім того зазначено, що для переміщення з одного кластеру в інший, підприємства повинні здійснювати певні заходи для покращення фінансової спроможності та зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування. Проте, які саме заходи потрібно здійснювати не вказано. Відповідно, доцільно було б навести релевантний перелік заходів.

Загальний висновок

Зазначені у відгуку зауваження і побажання не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, яка є завершеним дослідженням, що має наукове й практичне значення.

Дисертаційна робота Лісовича Т. Ю. на тему “Планування організаційних змін на машинобудівних підприємствах” містить розроблені теоретично-методологічні положення та практичні рекомендації щодо планування та ефективного впровадження організаційних змін на

машинобудівних підприємствах. Тема дисертації відповідає спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Загалом дисертаційна робота Лісовича Тараса Юрійовича є самостійною завершеною науковою працею, у якій вирішується важливе наукове завдання.

Вибрану тему дисертаційної роботи розкрито повністю, досягнуто поставлену мету та виконано завдання дисертаційної роботи. Дисертаційна робота за ступенем наукової новизни, достовірністю наведених результатів дослідження та обґрунтованістю висновків, теоретичною та практичною цінністю, за обсягом, структурою, оформленням відповідає вимогам МОН України, які висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук, зокрема, пп. 9, 11, 12 положення про “Порядок присудження наукових ступенів”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567, а її автор, Лісович Тарас Юрійович, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент,

доцент кафедри менеджменту у виробничій сфері

Тернопільського національного технічного

університету імені Івана Пулюя

кандидат економічних наук

Т. І. Кужда

Підпис засвідчую:

вчений секретар вченої ради,

Тернопільського національного технічного

університету імені Івана Пулюя

Г. М. Крамар